

A' RÓMAI TSÁSZÁRI ÉS AP. KIRÁLYI FELSÉGNEK
KEGYELMES ENGEDELMEVEL.

Indúlt BÉTSBÖL Szeredán 19. Septemb. 1787.

A u s t r i a.

Az Újságiroknak 7 esztendőök alatt tartott kemény
 A penna háborújok után el-jött már az az idő;
 mellyben fegyverrel fognak a' tlatához. A' mlút
 héten Bétsből a' Dunán le-indúlt H. Eszterházi ferge
 Erdélybe mégyen, és Szebenbe fogja venni a' maga meg-
 állapotásáról szólló parantfolatot. A' Gyúlai Sámuel
 ferge-is a' múlt Vásárnap ezen az útan költézék-le,
 és a' Duna partyán lévő F. Tsászári és K. Hajófo^o
 meg-szűnés nélkül vaió hajó foldozások és készittések
 azt jelentik, hogy minden órán más fergek fogják ezen
 útat követni. Az ez előtt önként nyugodalomra tért
 és pensióval nyugodalmat nyert Hadi-Tisztek meg-tu-
 lakoztattak és vizgáltattak, mitfoda izolgálatot tehet-
 nének.

nének. Sokon a' Fő-Vezérek között, a' múlt napokban nagyobb rangra emeltetének, mellyel mindenórán névfzerént fogunk szolgálni. A' Bétsi napkeleti nyelvek' Akadémiájából bizonyos ifjak vállasztattanak-ki, kik a' Táborkörül Talmátsi hívatalt követnek. Az A. Belgiumba ment Artilléria jó visszsa, és Bétsben a' sántzban 3 napok alatt 900 ágyúkat, mellyek már rég, hogy penészefen itt hevernek vala, szekerekre rakának, és éjjel nappal, még innep napokon is, hadi készületeket szemlélünk Bétsben. A' Fegyvert fogható nyugott legényeknek, és a' hadi nyereg alá való paripáknak minden órán jó keleték leszzen, mellyről már a' rendelések meg-vagynak tétetve. — Midön a' Muszka Tsászárné Krimiát el-foglalta vala, olly frigykötés esék ő közöttte, és az Auszriai ház között, hogy ha ezen Országért valaha a' Töröktől háborgattnék, tehát az Auszriai ház mindenkor 40 ezer néppel, ezen ügybe, köteleztetnék belé-szóllani a' Török ellen. Ezen frigy-kötést olly híven kívánnya JÓSEF tellyesíteni, hogy a' Török határ-szélekre 100 ezer fegyvereseket fog Táborba szállítani; melly nép már parantsolatot-is vett, és gyülekeznek-öszve. — Báró Herbert Úr a' Konstantzinápolyi F. Ts. és K. Internuntzius a' Frantzia Követnél van szólva - - -, mivel a' Muszka Követ' szállása nem igen kellemetes szállásnak mondatik lenni. — Lesz még edgy más 50 ezerből álló F. Ts. és K. Taboratska-is edgy más szegeletben öszve-gyűlve, a' fellyebb jelentetten kívül, melly 2 Tábornak Fő-Vezére Hertzg Albert, más 2 főbb Vezérei Laudon és Hadik lesznek, úgy beszélik a' Bétsiek. — Tegnap érkezék Bukovinából edgy olly hír, mellyfzerént a' Törökök ide bé-ütötteknek lenni mondotnak: sőt nem tsak, hanem hogy a' mi népünk, és ezek között véres tsata-is ment volna végbe,

be, nyilván beszélik némellyek; de ezt csak akkor
hidják az érd. Olvasók, mikor bizonyosobban meg-
fogjuk tudni. — Közöséges Levelekből olvassuk,
hogy a' Fő-Igazgató-Vezér *Laudon* Úr egészségtelen-
sége nem engedi, hogy azon títálandó Tábort vezé-
relje személyesen, a' honnan *Feldmárfal* *Haddik* Úr
által fog a' fő-vezérség tellyesíttetni, és a' F. Mo-
nárkha-is a' N. M. K. Testörzök között 24-től késér-
tetvén, Fő-Vezér *Lascival* szüntelen jelen lészzen. —
Nints bizonyosobban semmi, mint az, hogy mindenféle Ma-
gazinumokból hordják és viszik a' szükséges dolgokat.
— Itt senki sem kételkedik felölle, hogy Pruszszia
és Frantzia Ország minden órán kardra ne keljen edgy-
más ellen, mellynek Hollángia az oka, és be-
széllék bár a' Politikusok a' mi nékik tetszik, de
Frantzia Ország melegen áll, 's a' mi leg-nagyobb —
csak ki-mondom ha fel-nem sülnék benne. — Bétsben
azt futtogják, hogy a' Frantzia Király azon nyavak-
lyája után, mellyben 10 napokig szüntelen alutt —
még jobban-is el-alutt, és ezen alvó nyavallyának nem
rendes módjáról írtozatos költeményeket répitettek
szárnyára; de itt várjuk-meg a' Párisi minden órán
meg-érkezendő Magyar Kurirt; mert ennek meg-érke-
zésével majd mindent meg-fogunk tudni. — A' Kon-
stántzinápolyi 9 órákig tartott tanátskozás, mellyben
a' Divány el-végzette vala, hogy a' Muszka Biroda-
lom ellenvaló boszszú-állásra, a' világnak még a' leg-
fetétebb szegéletében lakó *Mahumed* fiait-is fel-hevít-
tsék és elé állítsák, azt-is ugyan akkor el-végzette
vala, hogy a' Keresztyénektől és a' 'Sidóktól egész
Birodalmában minden fegyver, még csak a' nagy kés-
is el-szedessék, és minden Muszka kereskedés dolgá-
ban lévő Elöljárók fogságba tétetessenek, más Musz-
ka Jobbágyok pedig 6 hónapok alatt a' Török Biro-
dalom-

dalomból ki-költözenek. Előbb-is meg-mondok, hogy ezen környül-állásokban vagy a' Frantzia, vagy a' Török szerentsétlen lélzen; mert a' Frantzia Parlamentumok a' Király ellen, némelly Basák pedig edgy-más ellen, és a' F. Császár ellen fel-támodtak, 's ha fzurólni talál a' kaptza még több efféle párt-ütések-töl-is tarthatni. — Hollándiában is már erőre kerül a' dolog, az Ultrektiek a' fegyveresektől való meg-fzállástól tartván viz közé vették magokat. A' Prusz-fzus Udvar tudtára adta a' Frantzia Udvarnak, hogy ne-is vélje, hogy a' maga tzeljától és igyekeztétől mind addig magát el-vonattatni engedje, míg nem kívánságának a' Hollándusok tökéletesen eleget tésznek. Azt írják a' Hollándus Pátriotákról, hogy midön ezeknek Hadi-Tisztjei a' Pruszfzus Tábor leg-előbb meg-fzemlélték, és másoktól meg-érkezteknek lenni hal-lották, félelmekben úgy meg-izzadtanak, hogy az arannyot vizesen vették-ki 'Sebjeikből, és, ha a' Frantzia segítség nem táplálta volna benne a' re-ménységet, leg-ottan békefféget koldúlni, és a' Prusz-fzus Király kívánságainak fejet hajtani el-nem mulat-ták volna; de ez az Európai minden Zenebonáknak élesztő kovászfza; mellynek, tsak alig ha el-nem jött az ideje: hogy London és Berlin; valamint a' Töröknek Pétervára és Béts zabalát vessten hatalma szájába.

Elegyes Tudósítások.

A' Muszka Császárné (ennek hadi készületei le-írhatatlanak) Kherfonból lett szerentsés visszfa-jövedele után, a' maga 25 esztendőktől fogva tartó Uralkodásá-nak innepét, a' maga Jobbágyainak nagy hasznokkal ülte-meg. Minden gonosztévőknek, kik már 10 esztendőktől fogva fogságban tartatnak vala szabadságot enge-

engedet, és azoknak a' halálos raboknak, kiknek hóltig kell vala raboskodni, és már 10 esztendőket rabaskodtak életet adott, és minden el-adott jószá-gaiért való adósság interestét, a' 6 procentot, 1 pro-centora szállította-le.

Edgy szembe tűnhető meg-jegyzés az, a' mel-lyet *de Luka Úr* az *Austriai Státusokról* írt könyvé-ben az újj számlálás szerént meg-jegyze, hogy t. i. 1780-nak végétől fogva 1786-diknak kezdetéig, az *Austriai Státusokban* lakó népességnek 20 millió 533,000-ből álló sokosága 25 millió 643,956-ra há-got, és így 5 esztendők alatt az *Austria Státus* népes-sége edgy negyed részfel sokosított-meg. — A' *Prágai levelekből* értyük, hogy azon óltárok felett ál-lott Táblák, mellyeken ezen igék valának írva: *altare privilegiatum*, mind le-szedettek az óltárokról, hogy így az Istennek minden óltárai egyenlő privilegiummal bírjanak. — Edgy kis könyvetske, melly a' Pápa és a' jó erköltsök ellen tífólkodik vala, a' napokban 50 fl. büntetés alatt tiltaték-meg. — Edgy *Dasbek-gruber* nevű *Abbás Portiunkula* napján a' F. K. ren-delések ellen, (melly tiltja, hogy mives napon nagy Mise szolgáltassék) nagy Misét szolgáltatván, minek-utánna ezen tfelekedet a' *Prédikátzió-rosta* által ki-tu-dodott volna, a' Pap 50 *Bírodalom*béli tallérokra büntetteték. — *Belgrádban*, a' mi szomszédunkban is ki-hírdettette a' *Divány* a' *Muszkával* lejendő há-borút, és nagy hadi foglalatosságban vagynak. A' *Kereskedők* csak a' pénzetskéjeket szorítják magokhoz és szöknek által mihozzánk sergenként. Az *Oláh Or-szági* és *Molduvai Bojérok* sok pénzel fogják most *Er-délyt* gazdagítani. — A' *Bánátusban* nem igen látta-tik a' szükség szünni; mert edgy mérő tiszta-búza 2 fl. és

fl. és az elegyesnek I fl. 24 kr. az arra; Törökbúza pedig éppen nintsen. —

Vas Vármegyének Körnendi M. Városában az Augustána Valláson lévő Prédikátornak 15-dik Aug. született fiatskájának, M. Gróf Bathiáni Lajos Úr, ezen N. Vármegyének volt Fő-Ispánnya, kereszt Attyává lenni méltóztaték, személynél meg-jelenvén a' Sz. Keresztségnél a' Templomban. Ez a' türedelemnek edgy bizonyos jele, melly csak egyedül az az hatalmas eszköz, melly a' mi edgymással ellenkezett, 's ellenkező nemzetünket valaha a' szeretet' lántzával öszve-kötheti. Bár a' Protestánfok-is az efféle türedelmi példák által türedelemre és felebaráti szeretetre gerjesztetnének; de még sokon vagyunk, kik a' Kereszt előtt el-fzaladnánk, és azt a' házukban tartani véteknek tartanak. —

Külömb-külömb-féle apró Jegyzések.

Alig tekinthetek úgy-ki az ablakomon, hogy hadi-népet ne számléljek a' Dunán le-úszó hajokban. Már 5-öd naptól fogva szüntelen takarodnak le-felé; csak a' káros ezen környülállásokban, hogy a' Dunavize igen kitsiny. Az itten fekvő Noszfaó Vassferge talpon áll, és minden órán indul-viszfa Magyar Országra; de nem a' régi szállására, hanem a' Török szélek felé. Edgyik Ártilléria Regiment ugyan ezen parantsolatot vette. A' bé-fedett szekerekben nem tudjuk mi van; azért ezekről halgatunk, had mennyenek Isten hírével. Hogy a' Magyar Országban leendő Tábornok *Feldmarsal G. Hadik* vezérellye, azt bizonyosnak mondják. Az alatta lévő Vezérek (a' közönséges levelek szerént) ezek: *G. Kinszki József*, *Printz Koburg* és *Lánglois*. Az Ártillériánál lévő újjonon tett Generálisok ezek: *Hertzeg de Ligne*, *B. Rovra* és *B. Bern-*

B. *Bernkopf*; Á' Generálisi rangra igen fok Hadi-Tiszt Urak lépének, kiknek neveikkel rövid órán szolgálni fogunk, addig írhattuk bizonyoson, hogy G. G. *Vartensleben* Úr a' múlt Szombaton magától a' Monárkhától levelet kapván, Feldmarsal-Lajdinántnak tétett, és mégyen a' Török ellen gyűlö Táborhoz Magyar Országba.

A' Spanyol Udvar világoson ki-jelentette, hogy ő a' Frantziának az Anglussal és Pruszsussal lejendő háborújára nézve Neutrálistának marad. Az Anglus Udvar a' Bétsinek különös követje által tudtára adta, hogy ha a' Frantzia a' Pruszsussal Hollándia felett üstökbe menne, ő-is kész a' Frantziának edgy tromfot adni; mellyet az Austriai Udvar szívesen vett, és magát ezen ügyben Neutrálistának jelentette. — Portugalliában edgy közönséges Európai háborúra készülnek; sőt készül az egész világ. Midőn a' Spanyol magát Neutrálistának jelentette, tsak el-hűlt a' Frantzia, és már most fel-nem találhattya magát, /mi tévő légyen, mert a' Töröknek fel-lármázásával, a' Hollándusoknak pártfogásával; nem mondjuk, az A. Belgiumbélieknek újjouon lett párt-ütő zenebonájokkal, minden Keresztyén Fejedelmek előtt olly kedvetlenségbe esett, mellyszerént már most tsak alig ha azt nem fogják megínt az emlékeztető oszlopra írni: *Gal-lus percussit Gallos, rediere Capones* 's t. — Ezen hónapnak 15-dikén meg-érkezék az óhajtvá várt Konstantzinápolyi levél hozó; de még eddig semmi bizonyost nem érthettünk; mert a' fontosabb hírekről szóló Leveleket maga a' Monárkha nyítja-fel, ki még holnap után váratik vissza Bétsbe. — Edgy bizonyos Gróf 3 milliomat *denuntiála* nem régiben a' Monárkhának; minden órán ennek ki-nyomozására indulnak. — Ha igaz a' mit Bétsben már a' Kavésházokban-

ban-is beszéllenek, hogy tfak Bétsnek (a' belső Városnak) 1000 Reklutát; Magyar Országának pefig 15 ezeret kelletik adni, így a' férjhez menni kívánczó vén Leány-afszonykáknak nem igen jó Fársangjok fog-lenni jövendőben. — Tseh Országban a' Kotfisok közönséges szokása szerént, edgy Terpentin-olájjal's más portékákkal meg-terheltetett szekeret hajtó Kotsis dohányozni akarván, tüzet üt, és a' toplot, mellyből ki-tsipett vala, kezében tartván, abba-is hogy szik-ra ragadott észre nem vette; azért a' szokott helyre zatskostól bé-vetvén, meg-gyúlnak, a' lengedező szélnek segíttsege által a' közelebb lévő portékák, langat vett a' terpentinnel tölt hordó, és alig leve a' Kotsisnak annyi ideje, hogy magát és lovait a' tüztől meg-ment-hesse; az út közepén ége öszve szekere minden terhével edgyütt. — Prágában kezd drágodni a' gabona, noha az iden nem leg-alább való módon termet, gyűlnöls pedig igen sok vagyon itten mindenfelé; nevezetesen az Erdélyi magyaró olly bőv termésű, hogy alig emlékeznek ennek olly bőv termésére. — A' mi Bétsi és Konstantzinápolyi 'Sidő és Rátz Kereskedőink, kik innen oda, és onnan ide kereskednek valamind le-sütött fővel járnak; vége a' közös kereskedésnek. — A' F. Császári Internuntzius a' Konstantzinápolyi fogságban lévő követnek minden követtség-béli leveleit és titkait kezéhez vatte, és - - - - — Most érkeznek a' Török Tábor útozásáról költ hírek következő Levelünkben bővebben.

Pofonykan edgy nagy rangú igen szép *Tisbé* edgy igen alafon forsú *Piramussal* tartván közelebbről való szorofs, de tilalmos szövettséget; ezen hónapnak 13-dikán *Piramus* 12 (kár hogy a' dátum emlékeztire nem 13-mat) ütéfeket foga-ki a' Politzáj-Kassából *Tisbé* pedig Quartélyát változtattya.